

واکاوی چالشهای کارآفرینی سبز با رویکرد بحران: دفع پسماندهای خانگی و پسماندهای رهاشده در سطح شهر ماسک، دستکش و دستمال کاغذی مورد استفاده در بحران کرونا

زهرة فعلة كرى^{۱*}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۰/۰۳/۰۸

چکیده

امروزه کارآفرینی سبز به عنوان راهبردی اثربخش برای توسعه اقتصادی - اجتماعی کشورها شناخته شده است و توسعه آن می‌تواند نقش مهمی در اشتغالزایی پایدار، کاهش مشکلات زیست محیطی داشته باشد. هدف اصلی پژوهش واکاوی چالشهای کارآفرینی سبز با رویکرد بحران: دفع پسماندهای خانگی و پسماندهای رهاشده در سطح شهر ماسک، دستکش و دستمال کاغذی مورد استفاده در بحران کرونا می‌باشد. پژوهش حاضر از لحاظ نوع هدف کاربردی و براساس ماهیت در گروه تحقیقات کیفی است. و از لحاظ روش تحقیق در بخش کیفی از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. در این پژوهش، با استفاده از روشهای نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی، با ۱۸ نفر از خبرگان این حوزه که شامل: مدیران و کارشناسان شهرداری کرمانشاه، مدیران و کارشناسان ستاد مدیریت بحران در کرمانشاه و مدیران و کارشناسان شرکت بازیافت کرمانشاه در کرمانشاه بوده است مصاحبه عمیق و نیمه ساختارمند به عمل آمد. معیار اصلی برای تعیین حجم نمونه نیل به اشباع نظری بود. به منظور بررسی قابلیت اعتبار پژوهش نیز از روش "مثلث سازی تیم پژوهش"، "درگیری طولانی مدت"، "انتخاب نمونه های مناسب"، "جمع آوری و تحلیل همزمان داده ها" و "بازنگری مشارکت کنندگان" بهره گرفته شد. در مرحله تجزیه و تحلیل داده ها کل محتوای پیامهای حاصل از مصاحبه ها، پس از دستنویس کردن، بارها مورد بازخوانی و بررسی قرار گرفت و کدهای اولیه یا کدهای باز از آنها استخراج گردید. در مجموع براساس یافته های نهایی حاصل از کد گاری باز و مفاهیم و مقولات به دست آمده، ۱۰ در گروه کلی دسته بندی شدند (۶ مقوله در مورد چالشها و ۴ مقوله در مورد راهکارها). ۴ مقوله بدست آمده در بخش چالشها شامل: موانع آموزشی و فرهنگی، موانع اقتصادی و اجتماعی، موانع مدیریتی، موانع حمایتی و حمایتهای دولتی، موانع قانونی، موانع کنترل و ارزیابی می‌باشد؛ و ۴ مقوله در بخش راهکارها شامل: آموزش و فرهنگ سازی و آگاهی بخشی، نهادینه سازی اجتماعی - اقتصادی، اثربخشی مدیریتی، خدمات حمایتی و قانونی، اثربخشی نظارت می‌باشد.

واژگان کلیدی

کارآفرینی، کارآفرینی سبز، چالشهای کارآفرینی سبز، بحران، پسماندها، ویروس کرونا

۱. کارشناسی ارشد کارآفرینی (گرایش کسب و کار جدید)، دانشگاه رازی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران. (*نویسنده مسئول: zohre.

۱. مقدمه

کلمه کارآفرین از کلمه ی فرانسوی "Entrepreneur" مشتق شده که به معنی برعهده گرفتن (تعهد کردن) کاری است. کارآفرینی فرآیندی است که منجر به رضایت مندی و یا تقاضای جدید می گردد کارآفرینی عبارت است از فرآیند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره گیری از فرصتها (احمد پورداریانی و مقیمی، ۱۳۸۹). کارآفرینی عبارت است از ایجاد کسب و کار جدید که با خطرپذیری و عدم قطعیت همراه است. کارآفرینی عامل خلق ثروت، خلق کسب و کار، خلق نوآوری، خلق تغییر، خلق کار، خلق ارزش و خلق رشد می باشد (Michael, 1994). کارآفرینی در طی دوره های مختلف به انواع مختلفی تقسیم بندی شده است. کارآفرینی سبزیکی از انواع کارآفرینی می باشد. کارآفرینی سبز ایجاد محصول، خدمت یا سازمان جدید در راستای حفظ محیط زیست و در جهت استفاده از فرصتهای بازار تعریف می شود (Lobr, 1988). کارآفرینی سبز نوعی کسب و کار پایدارمحور است که بیشتر متوجه بهبود کارآیی محیط زیست و کاهش تخریب آن از طریق حفاظت از منابع انرژی، استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر، کاهش آلودگی، ضایعات، تلفات و کاهش نشر گازهای تخریب کننده جو زمین است. تمرکز اولیه این رویکرد بر کاهش تولیدات مضر محیط زیستی و اجتماعی است (Larson, 2000). موضوعات مرتبط با کارآفرینی محیطی، حوزه ای نوظهور در مطالعات کارآفرینی محسوب شده و تعاریف مختلفی از کارآفرینی محیطی ارائه شده است. مفهوم جدیدی از ایده کارآفرینی محیطی تحت عنوان پیشگیری از آلودگی امروزه مطرح شده است، که در نتیجه آن ضمن واکنش به فرصت بازار آثار منفی بر محیط طبیعی کاهش می یابد (مقیمی، ۱۳۸۴). طبیعت و محیط زیست موهبتی خداوندی است که از مجموعه موجودات، منابع و عوامل و شرایط هماهنگی که در اطراف هر موجود زنده وجود دارد و ادامه حیات به آن وابسته است به وجود می آید. محیط زیست، محل زندگی و تأمین کننده اصلی ترین نیازهای انسان است پدیده ای می باشد که هر روز بر اهمیت آن افزوده می شود (ادهمی و اکبرزاده، ۱۳۹۰). افزایش جمعیت، رشد اقتصاد، فعالیت های صنعتی و پیشرفت های حاصل از فن آوری ها موجب شده تا بشر جهت رفع نیازهای بی انتهای خود اقدام به تخریب طبیعت و تغییر نوع پوشش طبیعی نماید (روستا و همکاران، ۱۳۹۱). به همین دلیل الگوی نامناسب استفاده از سرزمین و تغییرات شدید آن منجر به پیدایش بحران های زیست محیطی شده است (میردیلیمی و همکاران، ۱۳۹۰). در این عصر گسترش روز افزون آلودگی ها و تنزل کیفیت زندگی طبیعی انسان ها و در نتیجه برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست موجب شده تا دولت ها و سازمان ها و مجامع بین المللی به تدوین و اجرای قوانین و مقرراتی برای جلوگیری از آلودگی و تخریب محیط زیست پردازند. محیط زیست در واقع مجموعه بسیار عظیم و درهم پیچیده ای از اجزاء و عوامل فعال گوناگون است که بر اثر روند و تکامل تدریجی موجودات زنده و اجزاء سازنده سطح زمین شکل گرفته اند. این مجموعه بر فعالیت های انسان تأثیر می گذارد و در ضمن از آن متأثر می شود (شریعت و منوری ۱۳۷۵). از آغاز زندگی بشر تاکنون تولید پسماند و موادزائد در بخشهای مختلف خانگی، کشاورزی، درمانی و بهداشتی و صنعت جزء جدایی ناپذیر زندگی او بوده و تولید انواع این مواد در شکل های مختلف معضلات محیط زیستی عدیده ای را در پی داشته است. این مواد در طول سالیان متمادی بدون توجه به اصول مهندسی و محیط زیستی، با حداکثر بی توجهی در زمین و آبهای پذیرنده تخلیه و باعث آلودگی آب، خاک و هوا شده و سلامت انسان و دیگر

ارگان‌سهم‌های زنده را به خطر انداخته است. کمیت و کیفیت پسماند تولیدی در نقاط مختلف ناهمگونی زیادی داشته و تحت تأثیر شرایط محیطی، فصل، موقعیت جغرافیایی، عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و فاکتورهای دیگر، قرار داشته است (Russell, 2008). یکی از نگرانی‌های اساسی در دهه های اخیر، مدیریت پسماند و مشکلات مرتبط با آنهاست که تهدیدی جدی برای بقای انسان و سایر موجودات زنده محسوب می‌شود (Hosin, 2011)، و امروزه (اوایل سال 2020 میلادی در ایران) شیوع بیماری کرونا و ویروس جدیدی که به آن بیماری کرونا (COVID-19) می‌گویند. خود به یک معضل و بحران بزرگ تبدیل شده است. از آن جایی که این ویروس می‌تواند ساعت‌ها روی سطوح زنده بماند و از طریق تماس با سطوح آلوده به ویروس نیز منتقل می‌شود، لذا یک نگرانی فزاینده ای ایجاد کرده است. ابزارهایی که برای مبتلایان به کرونا ویروس مورد استفاده قرار می‌گیرند به دلیل آنکه می‌توانند سبب انتقال ویروس شوند جزو پسماندهای عفونی و خطرناک قلمداد می‌شوند. از این رو دفع نامناسب این قبیل پسماندها می‌تواند به عواقب جدی بهداشتی ناشی از آسیب و عفونت و آلودگی محیط زیست شود. لذا سیاست گذاری صحیح و ایجاد چارچوب قانونی و برنامه ریزی برای دستیابی به مدیریت صحیح و مناسب ضروری به نظر می‌رسد (چراغی، ۱۳۹۹). پسماندهای خطرناک خانگی و پسماندهای رها شده در محیط در این بحران مشکلاتی چون حوادث مشکلات زیست محیطی ناشی از مصرف مواد، مخاطرات بهداشتی ناشی از دفع غیراصولی و خطری برای سلامتی کارگرانی که با پسماندها سرو کار دارند ایجاد کرده است. یکی از راه حل‌ها و شاید یکی از موثرترین آنها در پاسخ به این مسائل و مشکلات به وجود آمده توسعه کارآفرینی زیست محیطی می‌باشد (Gevrenova, 2015; Wei-Loon et al, 2015). کارآفرینی سبز شامل کسب و کارهایی در بخش محیط زیست (از جمله بازیافت، مدیریت مواد زائد، مشاوره در زمینه کمک به محیط زیست و نظارت بر سازمان‌های فعال در عرصه محیط زیست) فن آوری‌های مرتبط با انرژی‌های تجدید پذیر (از جمله باد، موج، حرارت مرکزی زمین) و سوخت‌های جایگزین می‌باشد و اینکه کسب و کارهای سبز مشاغلی اند که در فعالیت‌های اقتصادی درگیرند و به حفاظت یا بازیابی محیط زیست و یا حفظ منابع طبیعی کمک می‌کنند (Roth, 2012) که باید مورد توجه قرار گرفته شود. امروزه کارآفرینی سبز به عنوان راهبردی اثربخش برای توسعه اقتصادی-اجتماعی کشورها شناخته شده است و توسعه آن می‌تواند نقش مهمی در اشتغال زایی پایدار، کاهش مشکلات زیست محیطی، کاهش بیماری‌ها و امراض ناشی از مصرف مواد غذایی ناسالم و باروری بیشتر زمین‌های کشاورزی داشته باشد در چند سال گذشته گرایش و تحقیقات قابل توجهی به شناخت و آگاهی از عوامل تعیین کننده رشد سبز اختصاص یافته است؛ اما مبحث مهم و ارزشمندی که در این زمینه وجود دارد حمایت و توجه ویژه به کارآفرینان و فعالان اقتصادی است که از طریق تبدیل الگوها و پیش نمونه‌ها به محصولات ملموس تجاری، کارآفرینی سبز را محقق می‌سازند و برای تداوم فعالیت در عرصه اقتصاد سبز و ارائه محصولات سبز نیازمند حمایت‌ها و توجهات خاص هستند، بنابراین برای رفع چالش‌ها و موانع پیش روی توسعه کارآفرینی سبز، بایستی همه ارگان‌ها، سازمان‌ها، نهادهای دولتی و خصوصی به آن توجه جدی نمایند؛ به عبارت دیگر این مقوله نیازمند عزم ملی می‌باشد (رضایی و همکاران ۱۳۹۵). با توجه به تعاریفی که از کارآفرینی سبز شده است، این نوع کارآفرینی در راستای حفاظت از محیط زیست حرکت می‌کند و از طرفی هم حفاظت از محیط زیست از دغدغه‌های جهان می‌باشد (اعلامیه کنفرانس سازمان ملل متحد درباره محیط زیست یا همان کنفرانس استکهلم و در ادامه دریانیه ریو). در داخل کشور ایران هم حفاظت از محیط زیست در اصل پنج‌گام

قانون اساسی ایران مورد توجه قرار گرفته است پس توجه کردن به کارآفرینی سبز و بررسی عوامل مؤثر بر کارآفرینی سبز به جهت تلاش برای بهبود آنحائز اهمیت است چراکه کارآفرینان سبز با اقدامات اثربخش و مناسب، در حالیکه مسئولیت پذیری خود را از نظر اجتماعی و محیطی حفظ می کنند، به تعهدات خود عمل می نمایند؛ بنابراین با بررسی و مقایسه وضعیت موجود کارآفرینی سبز در کشورها نقاط ضعف و قوت شناسایی شده و حتی می تواند زمینه ساز بوجود آمدن ساختارهای حمایتی جدیدی برای کارآفرینی سبز شود. پس شناسانده شدن مفهوم کارآفرینی و کارآفرینی سبز مهم است تا به تبع آن حمایت‌های دولتی و غیر دولتی از این پدیده بیشتر شود و وضعیت حاکم بر کارآفرینی سبز و چالش‌های کارآفرینی سبز بررسی شده و راهکارهای متناسب جهت بهبود وضعیت کارآفرینی سبز نشان داده شود. با توجه به خلأ تحقیقاتی چالش‌های کارآفرینی سبز در بحران ضرورت دارد مطالعات و پژوهش‌های بیشتری در این مورد انجام شود تا سیاستگذاران سیاست‌های مناسبی را تدوین کنند. بررسی‌ها نشان می دهد، مزایای زیست محیطی و اقتصادی، کارآفرینی سبز منافع زیادی به همراه دارد. در این پژوهش با توجه به اهمیت موضوع وضعیت چالش‌های کارآفرینی سبز بارویکرد بحران در کرمانشاه به عنوان نمونه ای از جامعه در ایران بررسی خواهد شد. یکی از مشکلاتی که در کارآفرینی سبز در کرمانشاه وجود دارد، عدم توجه به موضوع کارآفرینی سبز می باشد. به سبب همین موضوع فعالیت‌های انجام شده طبقه بندی شده نبوده، وضعیت و چالش‌های کارآفرینی سبز در کرمانشاه مشخص نیست و سیاست‌های خاصی برای این مسئله تعریف نشده است. به همین دلیل نقاط ضعف و قوت کارآفرینی سبز و در نتیجه راهکارهای مناسب برای بهبود کارآفرینی سبز نیز در نظر گرفته نشده است؛ بنابراین هدف کلی این پژوهش واکاوی چالش‌های کارآفرینی سبز بارویکرد بحران: دفع پسماندهای خانگی و پسماندهای رها شده در سطح شهر ماسک، دستکش و دستمال کاغذی مورد استفاده در بحران کرونا می باشد. و پاسخ به سؤالاتی که در ذیل آمده است. ۱- چالش‌های کارآفرینی سبز در حوزه دفع پسماندهای خانگی در بحران کرونا کدام اند؟ ۲- چالش‌های کارآفرینی سبز در حوزه دفع پسماندهای رها شده در سطح شهر در بحران کرونا کدام اند؟ ۳- چه راهکارهایی برای غلبه بر موانع و چالش‌ها و ایجاد کارآفرینی سبز در حوزه دفع پسماندهای خانگی و پسماندهای رها شده در سطح شهر ماسک، دستکش و دستمال کاغذی مورد استفاده در بحران کرونا وجود دارد؟ در کانون توجه پژوهش حاضر قرار دارد تا با اطلاعات حاصل از این پژوهش، افق جدیدی پیش روی سیاستگذاری در این عرصه گشوده شود.

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

هدف این بخش پیشرو ارائه مروری از ادبیات موجود درباره مفاهیم مرتبط با این پژوهش است. بر آنیم با ارائه و توضیح مفهوم سازه‌های جاری کارآفرینی سبز و نوآوری سبز بستر برای درک ارتباط آنها و هم پیوندیشان بسازیم. می توان گفت نخستین گام برای شناخت و درک هر مفهوم یا پدیده، ارائه تعریف واضح و روشن از آن می باشد.

۲-۱. کارآفرینی

کارآفرینی یکی از مفاهیم مطرح در حوزه علوم انسانی است و از آنجا که مفاهیم علوم انسانی همانند مفاهیم علوم تجربی قطعی و واحد نیست، ارائه یک تعریف مشخص برای واژه های آن که مورد تأیید همگان باشد، کاری بسیار دشوار و حتی غیر ممکن است. اغراق نیست اگر بگوییم که به تعداد صاحب نظران این حوزه، برای کارآفرینی تعریف وجود دارد (احمدپور،

۱۳۷۸). کارآفرینی عنصر پویایی اقتصاد است و به عنوان یک مفهوم در حال تکامل، با توسعه علم و فناوری، تبدیل به عنصر مهمی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی شده است. در رابطه با نظریه های کارآفرینی طبقه بندی های مختلفی صورت گرفته به طوریکه یکی از این طبقه بندی ها شامل رهیافتهای اقتصادی بوده است (مقیم و همکاران، ۱۳۹۶). قرآن کریم که قانون اساسی و اساس قانونی ما مسلمانان است، با تأکید بر عناوین و مواضع مختلف، اهمیت اقتصاد و کار و کارآفرینی را مورد تأکید قرار داده است که موارد ذیل برخی از آنهاست: عدالت و دادگری در اقتصاد متعادل و کارآفرینی، نقش رهبری و مدیریت و حیات طیبه و کارآفرینی. با توجه به دلایلی که در زمینه اهمیت کارآفرینی وجود دارد ضروری است برنامه ریزان و کارگزاران دولتی با حمایت همه جانبه از فرایند کارآفرینی و برنامه ریزی جامع، زمینه رشد و ترویج فرهنگ کارآفرینی را فراهم کنند.

امروزه شواهد موجود نشان می دهد که کارآفرینی می تواند در نتیجه برنامه های آموزشی، پرورش یابد (Salazar, 1383)؛ بنابراین کارآفرینی امروزه به یکی از مهم ترین و گسترده ترین فعالیت های دانشگاه ها تبدیل شده است (احمدپور، ۱۳۷۸). با مروری بر ادبیات کارآفرینی، درمی یابیم که بحث تقسیم بندی کارآفرینی در طی دوره های مختلف، تکامل چشم گیری داشته است. به طوری که انواع جدیدی از کارآفرینی در دوران مختلف ظهور پیدا کرده است. مطالعات در زمینه کارآفرینی، طبقه بندی های مختلفی از کارآفرینی را ارائه داده است که در ذیل به طور مختصر به آنها اشاره شده است. کارآفرینان افزارمند. کارآفرینان فرصت گرا، کارآفرینی دولتی، کارآفرینی راهبردی، کارآفرینی تأسیسی، کارآفرینی سازمانی یادرون سازمانی، کارآفرینی اقتصادی، کارآفرینی اجتماعی، کارآفرینی پایدار و کارآفرینی محیطی.

۲-۲. کارآفرینی سبز

بحث کارآفرینی سبز که از دهه ۱۹۷۰ به منزله یک هدف اجتماعی وسیع با تمرکز بر ضرورت تلفیق و پیگیری رفاه انسانی همراه با توقف تخریب محیط زیست مطرح شده است. (Hull and et al, 2018:782) کارآفرینی سبز به عنوان یک اصطلاح جمعی برای کارآفرینی محیط زیست، کارآفرینی سبز و کارآفرینی اجتماعی در نظر گرفته می شود (Gibbs, 2009). Bennett (۱۹۹۱)، Berle (1991) و Belo (1990) برای اولین بار از عبارات "کارآفرین زیست محیطی"، "کارآفرین سبز"، "کارآفرین سازگار با محیط زیست" و "کارآفرین بوم شناختی" در مطالعات خود استفاده نمودند. کارآفرینان سبز با داشتن انگیزه ذاتی، فعالیتهای کسب و کارشان، اثرات کلی مثبت بر محیط زیست طبیعی و پایداری اقتصادی ایجاد می نماید به طوریکه این فعالیتها به طور آگاهانه معطوف به تضمین آینده های پایدارتر است (رضایی و همکاران، ۲۰۱۶).

۲-۳. چالشهای کارآفرینی سبز

مهمترین موانعی که بر سر مسیر پر فراز و نشیب توسعه کارآفرینی سبز وجود دارد که گاهی آن ها را برای رسیدن به هدف باز می دارد که عبارتند از: موانع اقتصادی، موانع زیرساختی، موانع ترویجی - آموزشی، موانع فنی و مدیریتی و موانع حمایتی (رضایی و همکاران، ۱۳۹۵).

۴-۲. بحران

از ریشه یونانی «kninon» به معنی نقطه عطفه خصوص در مورد بیماری و همچنین به معنی بروز زمان خطر در مورد مسائل سیاسی، اجتماعی و اقتصادی گرفته شده است (قائدی، ۱۳۸۲). بحران رویدادی است که به طور طبیعی یا به وسیله بشر، به طور ناگهانی یا به صورت فزاینده به وجود آید و سختی و مشقتی را به جامعه انسانی تحمیل می کند که برای برطرف کردن آن نیاز به اقدامات اضطراری، اساسی و فوق العاده میباشد. بحران فرایندی است که در نتیجه یکسری عوامل طبیعی و غیر طبیعی شامل: زلزله، آتشفشان، زمین لغزش، طوفان، آتش سوزیهای مهیب، نشت گاز، ناکارآمدیهای فناوری، هجوم حملات احتمالی یا واقعی یا چیزی شبیه جنگ، ناکارآمدیها یا عدم کاربریهای خدمات اورژانس پزشکی، بیماریهای واگیر، بحرانهای زیست محیطی و...؛ که سبب به خطر افتادن جان انسانها یا آسیب پذیری، بیماری، فاجعه یا به خطر افتادن امنیت جوامع یا اموال ملی و مردمی شده و فقط از طریق سرویسهای مربوط به بحران نمی تواند رسیدگی شود و نیازمند به یک پاسخگویی جدی یا هماهنگی از طرف سایر ارگانهایی که در این زمینه همکاری نمایند می باشد (سواد کوهی فروذکائی فاتح، ۱۳۹۲)

۴-۵. پسماندها

بر اساس قانون مدیریت پسماند، پسماند به مواد جامد، مایع (غیر فاضلاب) و گاز گفته می شود که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده زائد شناخته می شود. طبق این قانون پسماندها به پنج دسته: عادی، صنعتی، کشاورزی، پزشکی و خطرناک (ویژه) تقسیم بندی می شود. طبق این قانون، پسماند خطرناک (ویژه) به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت، بیماری زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد و آن دسته از پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی، کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند جزء پسماندهای خطرناک (ویژه) محسوب می شوند.

۴-۶. ویروس کرونا (کووید-۱۹)

ویروس های کرونا خانواده بزرگی از ویروس ها هستند که می توانند حیوانات و انسان ها را بیمار کنند. تعداد زیادی از ویروس های کرونا که تاکنون شناخته شده اند، موجب ابتلا به طیفی از عفونت های دستگاه تنفسی در انسانها می شوند؛ که از سرماخوردگی تا ابتلا به بیماری های شدیدتری مثل سندروم تنفسی خاورمیانه (MERS) و سندروم تنفسی حاد (SARS) متغیر هستند. ویروس کرونایی که به تازگی کشف شده است عامل ابتلا به بیماری کووید-۱۹ است. ویروس کرونایی که به تازگی کشف شده است موجب بیماری عفونی کووید-۱۹ می شود. این ویروس نوظهور و بیماری ناشی از آن تا قبل از شروع طغیان اخیر در دسامبر سال ۲۰۱۹ در شهر ووهان، کشور چین، ناشناخته بود. تب، خستگی و سرفه های خشک رایج ترین علائم ابتلا به بیماری کووید-۱۹ هستند. اولین و مهم ترین کار، شست و شوی مرتب و کامل دست ها و رعایت بهداشت تنفسی است. موثرترین راه های پیشگیری از ابتلا به کووید-۱۹، عبارتند از: شست و شوی مرتب دست ها، استفاده از مواد ضد عفونی کننده (الکل)، استفاده از دستمال کاغذی یا آرنج خم شده برای پوشاندن صورت در هنگام سرفه و رعایت

فاصله حداقل ۱ متری (۳ فوت) از افرادی که سرفه یا عطسه می‌کنند، استفاده از ماسک (انداختن ماسک را بعد از استفاده در سطل زباله دردار) و...

حفاظت از محیط زیست در اسلام، از جایگاه و تقدس ویژه‌ای برخوردار است. این اهتمام، گاه در قالب بیان برخی مبانی و رهنمودهای اثباتی اعم از مشروعیت تسخیر محیط زیست، لزوم شکرگزاری و امانتداری و نیز بیانات سلبی همانند پرهیز از فساد و اسراف در زندگی جلوه‌گر می‌شود و با وضع حقوقی برای هر کدام، انسان را مسئول رعایت آن می‌داند و به شیوه‌های متعدد دستوراتی برای حفاظت از آن‌ها صادر نموده‌اند (معصومه شیردل، ۱۳۹۳). در دهه گذشته، مسائل زیست محیطی در کشورهای پیشرفته و همچنین کشورهای در حال توسعه در صدر سیاست‌های مورد بحث قرار گرفته است. فقدان داده‌ها و شاخص‌های صحیح درباره محیط زیست مانع آشکار شدن شدت میزان تخریب محیط زیست در مناطق در حال توسعه در طی دهه گذشته شده است و برخی از کشورهای جهان را از مسیر دستیابی به پایداری محیط زیست دور نگه داشته است (حسینی، ۱۳۹۴). بحران محیط زیست عنوانی است که برای ناهنجاریهای بزرگ و گاه غیر قابل اصلاحی که در طبیعت به واسطه دستکاریهای انسان در آن ایجاد شده به کار می‌رود. از جمله این ناهنجاریها می‌توان: گرم شدن کره زمین یا (اثر گلخانه‌ای) (نازک شدن لایه ازن، انقراض نسل بسیار سریع، گونه‌های گیاهی و جانوری، از بین رفتن جنگلها، کمبود آب شیرین، دفع زباله‌های سمی، بیابانزایی و کمبود خاک مرغوب، آلودگی هوا آب و خاک و... را نام برد و در عصر حاضر شاید بتوان گفت که شیوع ویروس کرونا یک بحران و معضل بزرگ برای محیط زیست است که ناهنجاریهای زیست محیطی دروسعت ناحیه‌ای، منطقه‌ای و جهانی داشته است (مرضیه بهرام پور، ۱۳۸۸). آلودگی بحرانی است که محیط زیست را تهدید می‌کند که بی توجهی به آن می‌تواند حیات بشر و بقای او را مورد تهدید و خطر جدی قرار دهد، این موضوع توجه مجامع و سازمانهای جهانی، بین‌المللی، منطقه‌ای و داخلی را به خود معطوف داشته است. با توجه به شیوه زندگی مدرن و افزایش مصرف و اجرای طرحهای توسعه‌ای گوناگون، خصوصاً در طرحهای کلی اقتصادی که منجر به افزایش پتانسیل رشد بخش تولید در بسیاری از کشورها گردیده، منابع تولید آلودگی به طور اساسی افزایش یافته است (استادی، ۱۳۹۳). یکی از آلوده‌کنندگان محیط زیست پسماندهایی هستند که در بخش‌های مختلف و تحت شرایط مختلفی (محیطی، فصلی، عوامل اجتماعی و...) تولید می‌شوند، و پسماندهای خطرناک (ویژه) جزء این پسماندها می‌باشد. این پسماندها زائداتی هستند که طی سالیان متمادی با بی توجهی به اینکه برای محیط زیست و سلامت انسان خطر جدی به همراه دارند در محیط رهامی‌شوند. از سال 1980 موضوع پسماندهای خطرناک خانگی در مبحث مدیریت پسماندها در جهان مطرح گردید؛ و در طول این دهه جوامع توسعه یافته این موضوع را با توسعه طرحها، برنامه‌ها و وسایلی عنوان کردند تا پسماندهای خطرناک را از جریان جامعه دور نگاه داشته و اختیاراتی را برای مدیریت صحیح آنها فراهم نمایند (استادی، ۱۳۹۳). و از سال ۲۰۱۹ در جهان و اوایل سال ۲۰۲۰ در ایران با شیوع ویروس کرونا معضل پسماندهای خطرناک دوچندان شده است چراکه وسایلی که مبتلایان به کرونا ویروس مورد استفاده قرار می‌دهند (دریماستانها و منازل) به دلیل آنکه می‌توانند سبب انتقال ویروس شوند جزء پسماندهای عفونی و خطرناک قلمداد می‌شوند، به همین خاطر مشکلات عدیده‌ای برای محیط زیست و سلامتی انسانها به همراه دارد. از آنجایی که محیط زیست جزء جدایی‌ناپذیر از کارآفرینی سبز می‌باشد.

در ادبیات کارآفرینی مدل جدیدی با عنوان کارآفرینی سبز را به عنوان دسترسی به منابع با ارزشهای جدید توسعه ارائه می‌دهد. کارآفرینی سبز یکی از راههای ممکن برای مدیریت تخریب محیط زیست به شمار می‌رود (سپه پناه و موحدی، ۱۳۹۴). سازمان بین‌المللی کار شغل‌های سبز را شغل‌های شایسته‌ای تلقی می‌کند که: مصرف انرژی و مواد خام را کم می‌کنند، انتشار گازهای گلخانه‌ای را محدود می‌سازند، اتلاف و آلودگی را به حداقل می‌رسانند، بوم سامانه‌ها را حفظ و احیاء می‌کنند (برنامه محیط زیست سازمان ملل، ۲۰۰۸).

۲-۷. پیشینه داخلی پژوهش

-میتراچراغی (۱۳۹۹). عنوان: مناسبترین روش دفع پسماندهای عفونی در راستای مدیریت بهینه پسماندهای کرونا. نتیجه‌گیری: آن‌چه امروزه (اوایل سال ۲۰۲۰ میلادی در ایران) به یک معضل بزرگ تبدیل شده است شیوع بیماری کرونا و ویروس جدید است که به آن بیماری کرونا (COVID-19) می‌گویند. از آن جایی که این ویروس می‌تواند ساعتها روی سطوح زنده است بماند و از طریق تماس با سطوح آلوده به ویروس نیز منتقل می‌شود، لذا یک نگرانی فزاینده‌ای ایجاد کرده است؛ زیرا ابزارهایی که برای مبتلایان به کروناویروس مورد استفاده قرار می‌گیرند نیز به دلیل آنکه می‌توانند سبب انتقال ویروس شوند. از اینرو پسماندهای تولید شده در کنترل و درمان این بیماری جزو پسماندهای عفونی قلمداد می‌شوند. روش‌های متعددی برای مدیریت پسماندهای عفونی که دارای پتانسیل خطر سلامت و محیط زیست است، وجود دارد که در ایران نگرش‌های مختلفی به آنها وجود دارد. جنبه‌های بهداشتی مهم‌ترین اولویت در مدیریت پسماند عفونی هستند؛ بنابراین اتوکلاو کردن و میکروویو کردن، مناسب‌ترین روش‌ها برای بی‌خطرسازی این نوع پسماند هستند. استفاده از زباله‌سوز و دفن در زمین برای مدیریت و تصفیه پسماند عفونی پیشنهاد نمی‌شود.

-میوه چی و عدالتیان شهریاری (۱۳۹۸). عنوان: نقش کارآفرینی سبز بر عملکرد زیست محیطی براساس مدل خودسازماندهی. نتیجه‌گیری: بنگاه‌های اقتصادی سبز امکانات زیادی را هم برای محیط زیست و هم برای کارآفرینان سبز ایجاد می‌کنند. با این امر و با حمایت از منابع طبیعی، هزینه‌ها را کاهش داده و با ایجاد فضای جدید و متفاوتی در بازار در توسعه اقتصادی پایدار جوامع، به کارآفرینها کمک می‌کنند. با حمایت‌های مناسب و به‌جا، کارآفرینان از فرصت‌های ایجاد شده توسط شرکت‌های سبز بهره‌مند شده و آگاهی زیست محیطی مصرف‌کنندگان را ارتقا می‌دهند.

-شریف زاده و همکاران (۱۳۹۸). عنوان: شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌های توسعه کسب و کارهای سبز در استان گلستان. نتیجه‌گیری: براهمیت معیار امکان‌پذیری اقتصادی یا امکان سرمایه‌گذاری ارزش افزا تأکید کرده‌اند. در مجموع، این معیارها تا حدودی نشان‌دهنده ابعاد مختلف یک زیست بوم کارآفرینی هستند.

-عباسستانی و جهاننیک (۱۳۹۷). عنوان: بررسی چالشهای توسعه کارآفرینی سبز دریاچه‌ای در منطقه سیستان. نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از مطالعه نشان می‌دهد در بین ابعاد چهارگانه بررسی شده، نظرهای کارشناسان و روستاییان همسوست؛ به طوری که هر دو گروه آزموده به ترتیب بعد زیرساختی - فنی را نخستین چالش، بعد اقتصادی را دومین چالش، بعد آموزشی - حمایتی را سومین چالش و بعد اجتماعی - فرهنگی را چه‌ارمین چالش انتخاب کردند.

- شیرخانی و کریمی (۱۳۹۷). عنوان: توسعه کارآفرینی زیست محیطی با تاکید بر نقش کسب و کارهای کوچک و خرد روستایی. نتیجه گیری: اجرا و نظارت بر قوانین و سیاستهای زیست محیطی، ایجاد انگیزه های اقتصادی برای نوآوریهای زیست محیطی، ارائه خدمات آموزشی و گسترش آگاهی زیست محیطی در جامعه، ایجاد تقاضا برای محصولات و خدمات زیست محیطی، ایجاد فضای کارآفرینی روستایی و افزایش دانش و مهارت های کارآفرینانه به روستاییان، ایجاد بسترهای مناسب برای رقابت سالم و ارائه حمایتهای مالی لازم از جمله اقداماتی است که به منظور توسعه کسب و کارهای زیست محیطی کوچک و خرد روستایی، باید توسط سه بخش مذکور انجام پذیرد.

- شاطریان و همکاران (۱۳۹۶)، عنوان: تحلیل موانع کارآفرینی زنان روستایی در شهرستان کاشان. نتیجه گیری: عوامل محیطی جغرافیایی، دسترسی به امکانات، موانع دانشی - مهارتی و حقوقی، مهم ترین موانع توسعه کارآفرینی زنان است.

- رضایی و همکاران (۱۳۹۶)، عنوان: موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی سبز در شهرستان کرمانشاه. نتایج نشان داده است موانع اقتصادی، زیرساختی، ترویجی - آموزشی، فنی و مدیریتی و موانع حمایتی، عمده ترین موانع توسعه کارآفرینی سبز در بخش کشاورزی است.

- صفافروهمکاران (۱۳۹۶). عنوان: اثرات زیست محیطی پسماندهای شهری گرگان. نتیجه گیری: تهیه بیوکمپوست که ارزان تر و اقتصادی تر بودن آن نسبت به روشهای دیگر دفع پسماندها می باشد.

- خسروی و همکاران (۱۳۹۵). عنوان: امکان سنجی کاربرد کارآفرینی سبز در توانمندسازی فقرای روستایی بخش ماهیدشت

در شهرستان کرمانشاه. نتیجه گیری: نتایج نشان داده است که شروع و راه اندازی کارآفرینی سبز منجر به توانمندسازی اقتصادی، اجتماعی و روانی میشود چرا که کارآفرینی سبز سبب ایجاد اشتغال و افزایش درآمد روستاییان می شود که زمینه را برای توانمندی اقتصادی، اجتماعی و روانی فراهم می کند.

- رضایی و همکاران (۱۳۹۵). عنوان: شناسایی موانع توسعه کارآفرینی سبز در بخش کشاورزی شهرستان کرمانشاه... نتیجه گیری: موانع اقتصادی، زیرساختی، ترویجی - آموزشی، فنی، مدیریتی و موانع حمایتی از عمده موانع توسعه کارآفرینی سبز در بخش کشاورزی است.

- پناهی و همکاران (۱۳۹۵). عنوان: بررسی موانع کارآفرینی در مناطق روستایی شهرستان مرودشت به منظور کاهش بیکاری. نتیجه گیری: دو دسته عوامل درونی (ناتوانی مدیریتی کارآفرینان، ضعف ارائه آموزش های اثربخش فنی و حرفه ای، مشخص نبودن اولویت های سرمایه گذاری، فراهم نبودن زیرساخت های فنی در روستا) و بیرونی (تورم و رکود) از موانع کارآفرینی است.

- قادرمرزی و همکاران (۱۳۹۴). عنوان: شناسایی موانع توسعه کارآفرینی زنان روستایی (مطالعه موردی: دهستان شلیل شهرستان اردل). نتیجه گیری: نداشتن پشتوانه مالی و پس انداز کافی، نداشتن وثیقه و ضامن برای استفاده از اعتبارات دولتی و ناتوانی در رقابت با مردان در عرصه تجارت، مهم ترین موانع کارآفرینی زنان است.

- یاسوری و همکاران (۱۳۹۴). عنوان: تحلیل موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی زنان روستایی دهستان گوراب پس فومن. نتیجه گیری: کمبود امکانات، عوامل فرهنگی، مالی، دولتی و عوامل خانوادگی و فردی از جمله موانع کارآفرینی زنان است.

-محمد رضا محمد شفیع و امیرحسین حمد شفعی (۱۳۹۴). عنوان: بحران و راهکارهای مدیریتی آن. نتیجه گیری: برای کاهش اثرات وقوع بحرانهای طبیعی و غیرطبیعی باید قبل از وقوع برنامه ریزی لازم را به عمل آورد. مدیریت بحران در سه سطح قبل از بحران، هنگام بحران و بعد از بحران میباید. برنامه ریزی و آمادگیهای قبل از وقوع بحران نیاز به سرمایه گذاریهای هنگفت ندارد؛ بنابراین لازم است افراد برای بحرانها آموزشها و آمادگیهای لازم را کسب کرده باشند تا موفقیت بیشتری برای اداره بحران وجود داشته باشد.

-حسینی (۱۳۹۴). عنوان: مروری بر تاریخچه و روند شکل گیری سازمان حفاظت زیست با رویکردی بر قوانین و ساختار تشکیلات محیط زیست طبیعی. نتیجه گیری: قدر آنچه را که داریم بیشتر بدانیم و از بیشینه توان نرم افزاری کشور و اندیشه های سبز جهان برای پاسداری از امانتی که بر دوش میکشیم، بهره بریم. هر انسان عاقل و اندیشمندی با درک این خطرات حس خواهد کرد که چاره فقط منحصر به یک چیز است جلوگیری از ادامه تخریب و حفاظت از محیط زیست.

-عابدی (۱۳۹۳). عنوان: کارآفرینی سبز. نتیجه گیری: اثر منفی که فعالیت های اقتصادی ناکارآمد از نظر زیست محیطی بر محیط زیست و نتیجتاً بر اقتصاد دارند، موجب شده تا تعیین کنندگان خط مشی و محققان بر نیاز مبرم حرکت به سمت یک مسیر توسعه پایدارتر از نظر زیست محیطی با تشویق استفاده از روشهای پایدار و "فناوری های پاک تر" تأکید کنند تقویت توسعه سازمانهای سبز و ارتقای قابلیت بازایی اقتصادها و اکوسیستم های طبیعی مستلزم تحلیل عمیق تر شرایط و فاکتورهای موثر بر کارآفرینی سبز است.

-قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۳). عنوان: تحلیل موانع توسعه کارآفرینی در نواحی روستایی، مورد: دهستان غنی بیگلر، شهرستان زنجان. نتیجه گیری: عامل اقتصادی، فردی و زیرساختی با توجه ۱۳/۶۴ مهم ترین عامل توسعه کارآفرینی در نواحی روستایی است.

-نجفی و صفا (۱۳۹۳). عنوان: بررسی کسب و کارهای خانگی کارآفرینانه و موانع و چالش های توسعه آنها در مناطق روستایی. نتیجه گیری: مهم ترین چالش ها عبارت اند از: نبود طرح کسب و کار مناسب، نبود تجربه و تخصیص لازم در روستاییان، دسترسی نداشتن مناسب روستاییان به بازار، دسترسی نداشتن به اطلاعات و منابع اطلاعاتی، تأمین نشدن اعتبار مالی برای سرمایه گذاری کسب و کار خانگی و وجود موانع قانونی.

-استادی و همکاران (۱۳۹۳). عنوان: بررسی وضعیت پسماندهای ویژه شهر مشهد، مدیریت و راههای دفع پسماند خطرناک خانگی. نتیجه گیری: در مورد پسماندهای خطرناک خانگی، نقش سازمان مدیریت پسماند در هماهنگی با افراد مؤثر، پیشنهاد و پیگیری اجرای برنامه ها، بازبینی و اصلاح برنامه های ارائه شده بیش از پیش اهمیت می یابد. همچنین بدیهی است که مثل هر سیستمی، موفقیت یک جزء به موفقیت و عملکرد صحیح سایر اجزاء وابسته است. آموزش و اطلاع رسانی پیش نیاز موفقیت در سایر بخشهای سیستم است.

-مقیمی و علم بیگی (۱۳۹۱). عنوان: بررسی نقش عملکرد شبکه های NGOs محیط زیستی بر اقدامات کارآفرینانه در NGOs محیط زیستی ایران. نتیجه گیری: تحقیق نشان می دهد عامل پایدار نگاه داشتن شبکه نیز اصلی انکارناپذیر در توسعه کارآفرینی سازمان های غیردولتی در رابطه با مسائل محیط زیستی خواهد بود. شبکه ها از نظر ساختار، نقش و زمینه سازی

برای مشارکت در صورت پایداری می توانند منجر به رفتار های کارآفرینانه در سطح فردی و سازمانی شوند. حل مسائل پیچیده محیط زیست نیازمند وجود و تمرکز بر این چنین شبکه ای برای رسیدن به سطح قابل قبولی از کارآفرینی خواهد بود.

-باقری و نمازیان (۱۳۹۱). عنوان: موانع کارآفرینی در ایران، نقش بومی سازی و راهکارها. براساس نتایج پژوهش بی توجهی به ابعاد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به ویژه فرهنگی در زمینه کارآفرینی باعث کاهش کارایی و اثربخشی فعالیت های کارآفرینی در ایران شده است.

-علی میرزایی و همکاران (۱۳۹۰). عنوان: موانع توسعه بنگاههای کوچک و متوسط کارآفرین روستایی در استان خوزستان (مطالعه موردی: صنایع تکمیلی خرما). نتیجه گیری: بازدارنده هادر چهار عامل زیرساختی، بازاریابی، مدیریتی و سیاست گذاری با مجموع ۵۳/۹۴ درصد واریانس شناسایی شد.

-بهرام پور و همکاران (۱۳۸۸). عنوان: دین، طبیعت و بحران محیط زیست. نتیجه گیری: نتایج این پژوهش نشان می دهد بحران محیط زیست ریشه در تفکر و عملکرد مدرن داشته، این بحران بحرانی معنوی و اخلاقی است. پس برای مواجهه با آن باید رفتار و انگیزشهای آدمی تغییر کند یا محدود شود. از همین رو وجود اخلاق زیست محیطی که این هدف بر اساس هنجارهای آن تأمین شود ضروری است.

۸-۲. پیشینه خارجی پژوهش

Makki et al (۲۰۲۰). عنوان: موانع کارآفرینی سبز: تحقیق مبتنی بر ISM. نتیجه گیری: مطالعه نشان داده که همکاری بین سهامداران فعالیتهای تجاری برای کارآفرینی سبز حیاتی است. نتایج همچنین نشان می دهد که تحقیق و توسعه و فناوری برای غلبه بر موانع دیگر، از جمله مبانی اساسی است. هزینه های مرتبط با ابتکارات سبز، کمبود دانش و آگاهی ذهنی در بازار، کمبود سرمایه گذار و مشارکت بخشهای خصوصی، مقررات دولتی، انواع فرهنگی، صنایع مسلط، فقدان مکانیسم تشویقی و حمایتی و بوروکراسی اداری. متعاقباً، نتایج نشان داده که غلبه بر این موانع ما را قادر می سازد تا ذهنیت کوتاه مدت را تغییر دهیم سرمایه گذاران به سمت کارآفرینی سبز پیامدهای این مطالعه شامل استفاده از موارد آشکار شده است. مجموعه ای از موانع و روابط مدل شده آنها برای سیاستگذاری و همچنین توسعه بهتر برای غلبه بر این موانع، استراتژیهای موثرتر و هدفمندتر را قادر می سازد تا اجرای آن را برای اهداف خود فراهم سازد.

Haldar (۲۰۱۹). عنوان: کارآفرینی سبز در بخش انرژی های تجدیدپذیر - مطالعه موردی گجرات. نتیجه گیری: این مطالعه بینش ارزشمندی را درباره انگیزه ها و موانع عمده و همچنین پیشنهادها سیاستی برای پرورش فضای کارآفرینی سبز، به ویژه در بخش انرژی های تجدید پذیر هند ارائه می دهد.

Sher et al- (2019) عنوان: کشاورزی کارآفرینانه سبز: یک رویا یا واقعیت؟ نتیجه گیری: نتایج نشان داد که بیشترین مانع در بین شش گروه موانع مربوط به آموزش و توسعه است و نقش حاشیه ای دولت در ارائه چنین تلاشهایی حاکی از آن است که در تصویب و ترویج کشاورزی کارآفرینانه سبز در پنجاب و پاکستان به نقش فعال تر دولت نیاز دارد.

Mohsen- (۲۰۱۸). عنوان: کارآفرینی سبز در افغانستان: چشم اندازها و چالش ها. نتیجه گیری: یافته ها نشان می دهد که افزایش آگاهی و تقاضای محصولات ارگانیک در بین مصرف کنندگان، ارائه یک راه حل پایدار برای خطرات زیست محیطی و جلوگیری از تخریب بیشتر و مسئولیت اجتماعی عامل انگیزشی برای کارآفرینی سبز در افغانستان است.

chosi et al- (۲۰۱۷). عنوان: موانع کارآفرینی زنان روستایی عمان. نتیجه گیری: محدودیت های اجتماعی و فرهنگی از جمله عوامل اصلی موانع کارآفرینی زنان در عمان است

jaiadata (۲۰۱۷). عنوان: چالش های عمده و مشکلات کارآفرینی روستایی در هند. نتیجه گیری: نبود زمینه های مناسب بازاریابی، کمبود امکانات اولیه (مانند آب و برق و جاده های دسترسی) و مشکلات اقتصادی از جمله چالش های عمده کارآفرینی روستایی در هند است.

Boateng et al- (۲۰۱۴). عنوان: موانع فرصت های شغلی برای جوانان کارآفرین در مناطق روستایی غنا. نتیجه گیری: کمبود سرمایه، نبود مهارت، نبود حمایت و فرصت های بازار و خطر موانع کارآفرینی شناخته شد.

paramachivaia et al- (۲۰۱۳). عنوان: کارآفرینی سبز: مطالعه ادراکی درباره انگیزه و موانع با اشاره ویژه به دانش آموختگان مهندسی MBA. نتیجه گیری: نبود سرمایه گذاری مناسب و حمایت های مالی از جمله موانع کارآفرینی سبز است.

Wallenberg Pachaly - (۲۰۱۲). عنوان: موانع و راهکارهای کارآفرینی سبز: یک مطالعه اکتشافی. نتیجه گیری: نبود حمایت های عمومی کافی از جمله یارانه های مالی، مشوق های مالیاتی و ... از مسائل بارز موانع کارآفرینی سبز است.

Nikolaou et al- (2011). عنوان: ارزیابی چشم انداز توسعه کارآفرینی سبز با استفاده از تجزیه و تحلیل SWOT. نتیجه گیری: نتایج نشان می دهد که عوامل نهادی، ساختاری، اجتماعی و اقتصادی می توانند نقشی اساسی در سرمایه گذاری کارآفرینان در مشاغل جدید مرتبط با منابع طبیعی داشته باشند.

کارآفرینی در یک تعریف فرایندی است که در محیط ها و مجموعه های مختلفی اتفاق می افتد و طی آن تغییرات در سیستم اقتصادی از طریق نوآوریهای افرادی که به فرصتهای اقتصادی واکنش نشان می دهند، رخ می دهد که این باعث ایجاد ارزش فردی و اجتماعی خواهد شد (مقیمی، ۱۳۸۳)، و کارآفرینی سبز که یکی از انواع مختلف کارآفرینی محسوب می شود، از این جهت اهمیت می یابد که امروزه به همراه پیچیده تر شدن مشکلات زیستی در گرو حل این مشکلات بوده و به ویژه نیازمند سازمانهایی است که کارآفرینی سبز را هدف خود قرار داده اند. کارآفرینی سبز مفهومی است که در طی سالهای اخیر گسترش یافته و با روند چشمگیری میزان توجه پژوهشگران و صاحب نظران به این حوزه بیشتر شده است. در پژوهشها و مطالعاتی که انجام شده موانع کارآفرینی و کارآفرینی سبز در بخشهای کشاورزی و جوانان و زنان و کسب

وکارهای روستاییان بررسی شده است. اما در پژوهشهای انجام شده چالشهای کارآفرینی سبز در بحران (بحران کرونا) را نیافتیم. بر اساس موارد ارائه شده درباره موانع کارآفرینی و کارآفرینی سبز در این پژوهش تلاش می شود مواردی برگرفته از آنها برای چالشهای کارآفرینی سبز در بحران تبیین شود. در این راستا ابزارهای تشخیصی موانع کارآفرینی و کارآفرینی سبز که توسط موارد به کار گرفته شده شناسایی و از طریق آنها به منظور ایجاد چارچوبی برای چالشهای کارآفرینی سبز در بحران استفاده می شود. به این ترتیب، پس از بررسی موارد ارائه شده درباره موانع کارآفرینی سبز، مواردی که اکثریت اتفاق نظر درباره موارد دارند، به عنوان ابعاد بدست آمده انتخاب شده اند که عبارتند از: موانع زیرساختی، موانع اقتصادی، موانع فنی-مدیریت و موانع ترویجی-آموزشی. در نهایت موارد بدست آمده از موانع را به وسیله مصاحبه هایی با خبرگان تعدیل شده موانع نهایی برای چالشهای کارآفرینی سبز در بحران (بحران کرونا) در شهر کرمانشاه بدست می آید.

۳. روش شناسی پژوهش

در این بخش تلاش شده است پژوهش و نحوه اجرای پژوهش جهت دستیابی به هدف پژوهش ارائه چارچوبی برای تشریح واکاوی چالشهای کارآفرینی سبز با رویکرد بحران: دفع پسماندهای خانگی و پسماندهای رها شده در سطح شهر ماسک، دستکش و دستمال کاغذی مورد استفاده در بحران کرونا گردد.

پژوهش حاضر از نوع پژوهش های کاربردی است که "نتایج آن شناسایی چالشهای کارآفرینی سبز در بحران با ارائه راهکارهای مناسب در شهر کرمانشاه" می باشد. این پژوهش با رویکردی مبتنی بر تحلیل محتوای کیفی صورت گرفته است. حوزه مورد مطالعه شامل: مدیران و کارشناسان شهرداری کرمانشاه، مدیران و کارشناسان ستاد مدیریت بحران در کرمانشاه و مدیران و کارشناسان شرکت بازیافت کرمانشاه در کرمانشاه بوده است که بر این اساس با ۱۸ نفر از خبرگان این حوزه، مصاحبه شد و این مصاحبه ها تا مرحله دستیابی به کفایت نظری (اشباع) ادامه یافت. هدف از انجام مصاحبه رسیدن به پاسخ سه سوال بود، ۱- چالشهای کارآفرینی سبز در حوزه دفع پسماندهای خانگی در بحران کرونا کدام اند؟ ۲- چالشهای کارآفرینی سبز در حوزه دفع پسماندهای رها شده در سطح شهر در بحران کرونا کدام اند؟ ۳- چه راهکارهایی برای غلبه بر موانع و چالشها ایجاد کارآفرینی سبز در حوزه دفع پسماندهای خانگی و پسماندهای رها شده در سطح شهر ماسک، دستکش و دستمال کاغذی مورد استفاده در بحران کرونا وجود دارد؟

روش نمونه گیری این پژوهش، هدفمند و به صورت گلوله برفی است به همین دلیل با ۱۸ نفر از خبرگان این حوزه مصاحبه شد و ملاک برای تعیین حجم نمونه، اشباع نظری افراد مورد مطالعه بود. برای تعیین پایایی ابزار پژوهش، از رویه های ویژه کدگذاری و تحلیل نمادها، نشانه ها و سایر موارد در مرحله تحلیل داده ها استفاده و برای تعیین روایی ابزار پژوهش، با استفاده از تکنیکهای تثلیث (مثلث سازی) و خودبازبینی پژوهشگر در طی فرایند جمع آوری و تحلیل داده ها استفاده شده است.

۴. یافته های پژوهش

تحلیل محتوا یکی از تکنیکهای تجزیه و تحلیل اطلاعات در تحقیق کیفی است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. ابتدا مصاحبه های نیمه ساختار انجام شده و سپس یافته های مصاحبه ها جمع بندی

شدند. طبق توضیحات صورت گرفته، یافته های مصاحبه ها به واکاوی چالشهای کارآفرینی سبز بارویکرد بحران و ارائه راهکارهای مناسب برای رفع چالشهای شناسایی شده در زمینه کارآفرینی سبز بارویکرد بحران پرداخته و نتایج آنها ارائه گردیده و به صورت مختصر تحلیل و بررسی شده است. در مرحله اول پژوهش تمامی مصاحبه ها، تحلیل و مفاهیم موجود در آنها استخراج شده است. سپس، در مرحله دوم، تمام این مفاهیم، فهرست شده و در مرحله سوم، مفاهیم مشابه، گروه بندی گردیده است. جدول (۱ و ۲) خروجی های حاصل از گام اول تا سوم پژوهش را ارائه می کند، در تحلیل تماتیک، داده های حاصل از مصاحبه با مدیران و کارشناسان شهرداری کرمانشاه، مدیران و کارشناسان ستادمدیریت بحران و مدیران و کارشناسان شرکت بازیافت به صورت پاراگراف به پاراگراف کدگذاری شدند. جهت انسجام بیشتر و تحلیل و تفسیر منسجم تر این مفاهیم در مرحله دوم در قالب ۱۶ مفهوم انتزاعی تر (ترکیب مفاهیم اولیه در قالب مفاهیم ثانویه) کدگذاری شدند. مفاهیم تولید شده در مرحله بعد، در قالب ۱۰ تم یا مقوله عمده طبقه بندی شدند. این مقولات عمده (تم ها) از لحاظ انتزاعی بودن در سطح بالاتری نسبت به مفاهیم مرحله قبل قرار دارند این مقوله هادر جدول ۲ (سؤال ۱ و ۲ چالشها) شامل: موانع آموزشی و فرهنگی، موانع اقتصادی و اجتماعی، موانع مدیریتی، موانع حمایتی و حمایتهای دولتی، موانع قانونی، موانع کنترل و ارزیابی و جدول ۳ (سؤال ۳ راهکارها) شامل: آموزش و فرهنگ سازی و آگاهی بخشی، نهادهای سازی اجتماعی- اقتصادی، اثربخشی مدیریتی، خدمات حمایتی و قانونی، اثربخشی نظارت می باشد. مقولات عمده و نحوه ارتباط آنها با مفاهیم در جداول ۲ و ۳ در زیر نشان داده شده است.

جدول ۲: نحوه شکل گیری مقولات عمده چالشها

ردیف	مفاهیم کد گذاری شده (مضمون)	مفهوم (مفاهیم ثانویه)	مقوله (مقولات عمده) (تم)
۱	عدم شناخت کارآفرینی سبز	عدم شناخت کارآفرینی سبز	موانع آموزشی و فرهنگی
۲	نا آگاه بودن مردم و مسئولین و پایین بودن سطح اطلاعات مردم مسئولین ذی ربط از نوع و حیطه کار، کارآفرینان سبز		
۳	پایین بودن اطلاع رسانی		
۴	ضعف آموزش و کم بودن و پایین بودن سطح آموزش		
۵	نا آگاه بودن مردم و پایین بودن سطح اطلاعات مردم جمع آوری این نوع زباله ها	کافی نبودن اطلاع رسانی و آموزش و فقر فرهنگی	
۶	بالا بودن تولید زباله و نبود برنامه ای برای کم کردن تولید زباله		
۷	کم رنگ بودن نقش محیطها و مراکز آموزشی (مهدکودک ها، مدارس و دانشگاهها) جهت آگاه سازی برای کاهش زباله و پسماند		
۸	پایین بودن سطح معیشت مردم (نوعی تنگنا)	فقر مالی و فقر اقتصادی مردم (شهروندان)	موانع اقتصادی و اجتماعی
۹	نداشتن توجه اقتصادی		
۱۰	معضل زباله گردها		
۱۱	کم بودن مسئولیت اجتماعی مردم (شهروندان)	کم بودن مسئولیت اجتماعی مردم (شهروندان)	مفهوم (مفاهیم ثانویه)
۱۲	مشارکت پایین مردم		
۱۳	تفکیک نشدن زباله ها از مبدأ	مسئولین	

ردیف	مفاهیم کد گذاری شده (مضمون)	مفهوم (مفاهیم ثانویه)	مقوله (مقولات عمده) (تم)
۱۴	ناتمام و ابتر ماندن این طرح (طرح بازیافت در کرمانشاه) که همراه است بامعضل بیکاری	عدم مدیریت مناسب	موانع مدیریتی
۱۵	عدم سرمایه گذاری و قدرت ریسک پذیری پایین سرمایه گذاران		
۱۶	نا معلوم بودن یک سازمان متولی مشخص برای انجام این امر		
۱۷	عدم تفکیک و نامشخص بودن اداره مربوطه		
۱۸	همکاری نکردن حوزه ها و ادارات و افراد دخیل در این کار		
۱۹	منظم نبودن و هماهنگ نبودن مراحل بازیافت		
۲۰	معضل بحران ها		
۲۱	معضل خود کرونا		
۲۲	عدم اطلاع رسانی درست به پاكبانان و كاركنان شهرداری	عدم توجه به كارآفرینان سبز از لحاظ معنوی، آموزشی، مالی و بهداشتی	موانع حمایتی و حمایت‌های دولتی
۲۳	توجه نکردن به پاكبانان و زحمت كشان و سفیران سلامت و پاكی و مظلوم واقع شدن این افراد (مصون نبودن این قشر از كاركنان و بی توجه بودن به این افراد چرا که اینان در صنف اول مقدمه مسئله جهانی هستند و یکی از عوامل مؤثر در سلامت محیط زیست هستند که به نوعی كارآفرینان سبز محسوب می شوند)		
۲۴	نا آگاه بودن مردم و پایین بودن سطح اطلاعات مردم از نوع کار مربوط به این افراد		
۲۵	نبود امکانات برای بازیافت بعضی از پسماندها به دلیل بالا بودن هزینه های تکنولوژی جهت بی خطر سازی این نوع پسماندها تخصیص ندادن بودجه برای راه اندازی این کار		
۲۶	نبود سیستم مناسب برای امحاء نهایی و دفع درست پسماندها و زباله ها		
۲۷	وجود نداشتن توجیه اقتصادی درست و دقیق		
۲۸	تخصیص ندادن بودجه مورد نیاز و لازم جهت بازیافت صحیح		
۲۹	مناقشات مرزی (و اخیراً جنگ)	نبود قانون مناسب، جامع، کامل و شفاف	موانع قانونی
۳۰	ضعیف بودن و اجرا نکردن قانون و اعمال نکردن قانون برای افراد متخلف (افرادی که رعایت بهداشت عمومی نمی کنند)		
۳۱	اعمال نکردن قانون و نبود مالیات مناسب برای اماکنی که تولید زباله بالایی دارند (کسبه ها، رستورانها، شرکتهای صنعتی و...)		
۳۲	کنترل نکردن و نبود قانون مناسبی برای ساختمان سازی و شهرسازی صحیح (جهت جای مناسب برای پسماندها و زباله های خانگی و شهری)	نبود کنترل و ارزیابی صحیح و مناسب	موانع کنترل و ارزیابی
۳۳	تناسب نداشتن مقدار جمعیت با تعداد وسایل جمع آوری زباله و پسماندها		
۳۴	مشخص نبودن دستورالعمل های شفاف برای کنترل و ارزیابی		
۳۵	مشخص نبودن اداره مربوطه جهت کنترل و بررسی		

جدول ۳: نحوه شکل گیری، مقولات عمده راهکارها

ردیف	مفاهیم کد گذاری شده (مضمون)	مفهوم (مفاهیم ثانویه)	مقوله (مقولات عمده) (تم)
۱	چارتی برای برطرف کردن موانع درابتدای کار و استارت اولیه (بایدچارتی برای مردم و مسئولین تعریف شود (از طریق ادارات ذی ربط) و توضیح داده شود که قضیه از چه قرار است)	آموزش به موقع	آموزش و فرهنگ سازی و آگاهی بخشی
۲	برای آموزش و حل این مشکل کارگاه‌های عملی، بازدید و کلاسهای آنلاین گذاشته شود دادن جزوه های مورد نیاز		
۳	آموزش دادن به طور کامل (از طریق ادارات ذی ربط) به افرادی که دخیل در این امر هستند (کارهایی را که باید انجام بدهند)		
۴	رنامه جامع و کلی نگر بوده (به دلیل معضلات ساختاری و راهبردی در حوزه آموزش و اشتغال افراد در این حوزه حل و مرتفع نمودن هر کدام از موارد پیش گفته نیازمند برنامه جامع و کلی نگر بوده و راهکارهای مقطعی و جز نگر نمی تواند راهگشا باشد)	آموزش درست و صحیح	
۵	توضیح دادن اینکه کار پر مشغله و زمانبری است (طول می کشد اما مشرثمر می باشد	توجیه کردن افراد جامعه	نهادینه سازی اجتماعی - اقتصادی
۶	توجیه افراد با آموزش دادن (زمانی که می خواهند در این راه بگذارند و صرف کنند)		
۷	برطرف کردن معضلات و مشکلات (برای برطرف کردن معضلات و مشکلات باید به طور صحیح دست به کار شد، حل مشکلات معیشتی و اقتصادی مردم به صورت نظام مند و افراد باید حوصله به خرج بدهند)	برطرف کردن نظام مند مشکلات اقتصادی در این باب	
۸	وجود قدرت قضایی قوی و اینکه بی طرف بودن مسئولین و افراد دخیل در این امر	مدیریت صحیح، مشارکت ادارات مربوطه و دخیل در این امر و جذب حمایت‌های دولتی	اثربخشی مدیریتی، خدمات حمایتی و قانونی
۹	تدوین ر راهکارهای مناسب با هم اندیشی و همفکری (سازمان ها و ادارات ذیربط بایستی اراده‌ایی درخور این موضوع ایجاد کرده و تدوین ر راهکارهای مناسب با هم اندیشی و همفکری)		
۱۰	همچنین مهیا کردن ضمانت اجرا و رفع اشکالات احتمالی		
۱۱	قوی کردن بخش نظارت و کنترل	پررنگ بودن نظارتها و کنترلها	اثربخشی نظارت
۱۲	بی طرف بودن افراد دخیل در بررسی ها و نظارتها		

۵. بحث و نتیجه گیری

واکاوی و بررسی چالشهای کارآفرینی سبز (کسب و کارهای سبز) می تواند در برنامه ریزیها و سیاست گذاریهای کلان برای ارتقای فعالیتهای کارآفرینانه در کشور کمک مؤثر و شایانی به همراه داشته باشد اگر محیط با فعالیتهای کارآفرینانه سازگار نباشد، بزرگترین مانع برای کارآفرینی خواهد بود. این بخش خلاصه و نتیجه گیری تدوین شده است. پژوهش باروش کیفی انجام گرفته شده است. جامعه مورد مطالعه پژوهش شامل: مدیران و کارشناسان شهرداری کرمانشاه، مدیران و کارشناسان ستاد مدیریت بحران در کرمانشاه و مدیران و کارشناسان شرکت بازیافت کرمانشاه در کرمانشاه است که بر این

اساس با ۱۸ نفر از خبرگان این حوزه، مصاحبه و با روش نمونه گیری هدفمند از نوع گلوله برفی افراد مورد نظر انتخاب گردیدند و ملاک برای تعیین حجم نمونه اشباع نظری افراد مورد مطالعه بود که این مصاحبه ها تا مرحله دستیابی به کفایت نظری (اشباع) ادامه یافت. به منظور واکاوی و بررسی چالشهای کارآفرینی سبز، با مدیران ارشد و متخصصین مصاحبه هایی انجام شد و با تحلیل داده های جمع آوری شده و تحلیل اسناد عامل مختلف شناسایی و استخراج شدند؛ بنابراین هریک از عوامل مشخص شده در قالب یک مفهوم دسته بندی شدند. خروجی های حاصل از این بخش، ۴۷ عامل را در ۱۶ گروه قرار داده و گروههای مشابه با یکدیگر ادغام شدند و گروههای ذکر شده در ۱۰ گروه کلی دسته بندی شدند (۶ مقوله در مورد چالشها و ۴ مقوله در مورد راهکارها) ۶ مقوله بدست آمده در بخش چالشها شامل: ۱- موانع آموزشی و فرهنگی (عدم شناخت کارآفرینی سبز و کافی نبودن اطلاع رسانی و آموزش و فقر فرهنگی)، ۲- موانع اقتصادی و اجتماعی (فقر مالی و فقر اقتصادی مردم (شهروندان) در شهر کرمانشاه و کم بودن مسئولیت اجتماعی مردم (شهروندان) و مسئولین)، ۳- موانع مدیریتی (عدم مدیریت مناسب و عدم مدیریت بحران مناسب)، ۴- موانع حمایتی و حمایتهای دولتی (عدم توجه به کارآفرینان سبزلحاظ معنوی، آموزشی، مالی و بهداشتی و مشکلات و عدم اختصاص بودجه برای این امر خطیر از طرف دولت) ۵- موانع قانونی (نبودن قانون مناسب، جامع، کامل و شفاف)، ۶- موانع کنترل و ارزیابی (نبودن کنترل و ارزیابی صحیح و مناسب) می باشد؛ و ۴ مقوله در بخش راهکارها شامل: ۱- آموزش و فرهنگ سازی و آگاهی بخشی (آموزش به موقع و آموزش درست و صحیح)، ۲- نهادینه سازی اجتماعی- اقتصادی (توجه کردن افراد جامعه و برطرف کردن نظام مند مشکلات اقتصادی در این باب) ۳- اثربخشی مدیریتی، خدمات حمایتی و قانونی (مدیریت صحیح، مشارکت ادارات مربوطه و دخیل در این امر و جذب حمایتهای دولتی) ۴- اثربخشی نظارت (پرننگ بودن نظارتها و کنترلها) می باشد. کارآفرینی سبز یک پدیده در حال رشد است و به منظور دستیابی به رشد پایدار نیازمند تحقیقات و بررسیهای زیادی می باشد. در چند سال گذشته گرایش و تحقیقات قابل توجهی به شناخت و آگاهی از عوامل تعیین کننده رشد سبز اختصاص داده شده است. اما مبحث مهم و ارزشمندی که در این زمینه وجود دارد حمایت و توجه ویژه به کارآفرینان که خود به نوعی از فعالان اقتصادی هستند می باشد. در نتایج حاصل از این پژوهش در مورد کارآفرینی سبز با رویکرد بحران باید توجه ویژه ای به مقوله آموزش داشت. آموزش در کنار عوامل دیگر جایگاهی انکارناپذیری دارد.

۶. منابع و مآخذ

۱. استادی، امیر؛ شکوهیان، محمد؛ جاغرزاده، تقی. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت پسماندهای ویژه در مشهد، مدیریت و روشهای دفع زباله های خطرناک خانگی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده فنی، گروه مهندسی عمران محیط زیست.
۲. باقری، مسعود؛ نمازیان، مریم. (۱۳۹۱). موانع کارآفرینی در ایران، نقش بومی سازی و راهکارها، محل انتشار: کنفرانس ملی
۳. کارآفرینی و مدیریت مشاغل دانش بنیان مکان: بابلسر - سه مرکز کارآفرینی، رشد واحد فناوری و روابط صنعت

۴. بهرام پور، مرضیه؛ بینی مطلق، سعید؛ شاقول، یوسف. (۱۳۸۸). دین، طبیعت و بحران زیست محیطی. دانشگاه اصفهان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه فلسفه، پایان نامه کارشناسی ارشد فلسفه جهت گیری غرب، اسفند ۱۳۸۸.
۵. پناهی، لیلا؛ پیشرو، همداله؛ شاه قلی، محمد صادق. (۱۳۹۵). بررسی موانع کارآفرینی در مناطق روستایی شهرستان مرودشت به منظور کاهش بیکاری. فصلنامه جغرافیایی سرزمین، علمی-پژوهشی، سال سیزدهم، شماره ۵۰، زمستان ۱۳۹۵.
۶. چراغی، میترا. (۱۳۹۹). مناسبترین روش دفع پسماندهای عفونی در راستای مدیریت بهینه پسماندهای کرونا. دو ماهنامه مطالعات کاربردی علوم مدیریت و توسعه، سال پنجم، شماره (۲۱ متوالی)، فروردین ۱۳۹۹.
۷. حسینی، محمد رضا. (۱۳۹۴). مروری بر تاریخچه و روند شکل گیری سازمان حفاظت زیست با رویکردی بر قوانین و ساختار تشکیلات محیط زیست طبیعی. پایگاه خبری تحلیلی زیست بوم.
۸. خسروی، سمیه؛ مهدی زاده، حسین؛ میرک زاده، علی اصغر. (۱۳۹۵). مطالعه امکان سنجی برنامه کارآفرینی سبز در توانمندسازی روستاییان فقیر در منطقه ماهیدشت در شهر کرمانشاه. پایان نامه کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی - توسعه روستایی، دانشگاه ایلام، دانشکده کشاورزی، بهمن ماه ۱۳۹۵.
۹. رضایی، بیژن؛ نجف پور، هدا؛ کهریزی، دانیال. (۱۳۹۵). موانع توسعه کارآفرینی سبز در بخش کشاورزی کرمانشاه. فصلنامه اقتصاد و توسعه کشاورزی، دوره ۲۶، شماره ۱۰۱، بهار ۱۳۹۷.
۱۰. رضایی، بیژن؛ نجف پور، هدی؛ نادری، نادر. (۱۳۹۵). موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی سبز در کرمانشاه. فصلنامه اقتصاد و توسعه روستایی، سال ششم، شماره ۲، ۲۰ صفحه متوالی ۵۹-۷۸، تابستان ۱۳۹۶.
۱۱. شیرخانی، مریم؛ کریمی، سعید. (۱۳۹۷). توسعه کارآفرینی زیست محیطی با تأکید بر نقش مشاغل کوچک و کوچک روستایی. مجله کارآفرینی در کشاورزی، دوره ۵، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۷، ۱-۲۶ (دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان).
۱۲. شریف زاده، محمدرضا؛ عبدالله زاده، غلامحسین؛ رهبری، محمد. (۱۳۹۸). شناسایی و اولویت بندی زمینه‌های توسعه مشاغل سبز در استان گلستان. فصلنامه توسعه کارآفرینی، دوره ۱۲، شماره ۲، ص ۲۱۹-۲۰۱، تابستان ۱۳۹۸.
۱۳. شاطریان، محسن؛ نصرآبادی، زهرا؛ منصوریان، قطمه. (۱۳۹۶). تحلیل موانع کارآفرینی زنان روستایی در کاشان. مجله اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال ششم، شماره ۳ (۲۱ متوالی)، پائیز ۱. ۳۹۶.
۱۴. صفا-صفر، سیامک؛ فلاح پورترانجی، مرتضی؛ غنی اردکانی، جواد. (۱۳۹۶). اثرات زیست محیطی زباله های شهری گرگان. پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه زمین شناسی محیط زیست، گروه علوم پایه، شهریور ۱۳۹۶.
۱۵. عابدی، مینا. (۱۳۹۳). کارآفرینی سبز. مجله اقتصاد و جامعه کار، شماره ۱۷۸، ۴۲-۳۶، اسفند ۱۳۹۳.
۱۶. عنابستانی، علی اکبر؛ جهانتیغ، حسنعلی. (۱۳۹۷). بررسی چالش‌های توسعه کارآفرینی دریاچه سبز در منطقه سیستان. مجله برنامه ریزی فضایی (جغرافیا)، سال ۸، شماره ۴ (متوالی ۳۱)، ۱-۲۶، زمستان ۱۳۹۷.

۱۷. قادر مرزی، حامد؛ جمشیدی، علیرضا؛ جمینی، داوود؛ نظری سرمازی، حمید. (۱۳۹۳). شناسایی موانع توسعه کارآفرینی زنان روستایی (مطالعه موردی: منطقه شلیل، شهرستان اردل). فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال پنجم، شماره ۱۷ صفحه ۱۰۳-۱۱۸، بهار ۱۳۹۴.
۱۸. قدیری معصوم، مجتبی؛ چراغی، مهدی؛ کاظمی، نسرین؛ زارع، زهره. (۱۳۹۳). تحلیل موانع توسعه کارآفرینی در مناطق روستایی، مورد: روستای غنی بیگلو، شهر زنجان. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال سوم، شماره ۱ (هفتمین متوالی)، بهار ۱۳۹۴.
۱۹. میوه چی، لایلا؛ عدالتیان شهریاری، جمشید. (۱۳۹۸). نقش کارآفرینی سبز بر عملکرد محیطی بر اساس مدل خودسازمانی. فصلنامه رویکردهای پژوهش‌های نوین در مدیریت و حسابداری، سال سوم، شماره ۵۲، دوره ۴، صص ۷۱-۵۹، زمستان ۱۳۹۸.
۲۰. محمد شفیعی، محمدرضا؛ محمد شفیعی، امیرحسین (۱۳۹۴). بحران و راهکارهای مدیریتی آن. دومین کنفرانس بین المللی تحقیقات در فناوری و فناوری دفتر - استانبول، ۲۴ اسفند ۱۳۹۴.
۲۱. مقیمی، سیدمحمد؛ علم بیگی، امیر. (۱۳۹۱). بررسی نقش عملکرد شبکه های محیط زیستی NGOs بر اقدامات کارآفرینی در NGOs محیط زیستی ایران. نشریه محیط شناسی، دوره ۳۹، شماره ۶۵، صفحات ۷۲-۶۳، بهار ۱۳۹۲.
۲۲. میرزایی، علی وهمکاران (۱۳۹۰). موانع توسعه بنگاههای کوچک و متوسط کارآفرین روستایی در استان خوزستان (مطالعه موردی: صنایع تکمیلی خرما). فصلنامه توسعه کارآفرینی، سال چهارم شماره ۲ (پیاپی ۱۲)، تابستان ۱۳۹۰.
۲۳. نجفی، بهمن؛ صفا، لایلا. (۱۳۹۳). بررسی مشاغل خانگی کارآفرینانه و موانع و چالش های توسعه آنها در مناطق روستایی. مجله کارآفرینی در کشاورزی دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۳ (دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان).
۲۴. یاسوری، مجید؛ قریشی، محمدباسط؛ وطنخواه، ژیللا. (۱۳۹۴). تحلیل موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی زنان روستایی دهستان گوراب پس فومن. فصلنامه تحقیقات روستایی، دوره ۶، شماره ۲، - 342-323، تابستان ۱۳۹۴.
25. Boateng, G. Boateng, A. Bampoe, H. (2014). Barriers to job opportunities for youth entrepreneurs in rural areas of Ghana. *Global Journal Of Business Research*, Volume 8, Number 3, 2014
26. Ghouse, S. McElwee, G. Meaton, J. (2017). Barriers to rural women entrepreneurs in Oman. *Journal: International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*.
27. Haldar, Stuti. (۲۰۱۹). Green entrepreneurship in the renewable energy sector- a case study of Gujarat. *Journal of Science and Technology Policy Management*, Vol 10, Number 1, pp. 234-250.
28. Jaiadata. S. (2017). Major challenges and rural entrepreneurship problems in India. *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*. Volume 19, Issue 9. Ver. II. (September. 2017), PP 35-44
29. Makki, A. Alidrisi, H. Iqbal, A. Al-Sasi, B. (2020). Barriers to Green Entrepreneurship: An ISM-Based Investigation. *Journal of Risk and Financial Management*, Published: 22 October 2020.

30. Mohsen,A(2018). Green Entrepreneurship in Afghanistan: Prospects and Challenges. The Asian Journal of Technology Management Vol. 11 No. 1 (2018): 46-56.
31. Nikolaou, E. I. Ierapetritis, D. Tsagarakis, K. P . (2011). An evaluation of the prospects of green entrepreneurship development using a SWOT analysis. International Journal of Sustainable Development & World Ecology, 18:1, 1-16.
32. Sher,A. Mazhar,S. Zulfiqar,F. Wang,D. Xiangmei,Li. Green entrepreneurial farming: A dream or reality? Journal of Cleaner Production 220 (2019), 1131-1142.
33. Wallenberg PachalymM. Hoogendoorn, Bm. 012. (Barriers and Triggers to Green Entrepreneurship: An Exploratory Study. Unpublished master's thesis, Erasmus University Rotterdam, Netherlands, July 2012, Cited by 5 related articles.

Investigating the Green Entrepreneurship Challenges of the Crisis: Disposal of Household Waste and Waste Dumped in Masks, Gloves and Paper Towels Used in the Corona Crisis

Zohreh Falehkerry¹

Date of Receipt: 2021/05/15 Date of Issue: 2021/05/29

Abstract

Today, green entrepreneurship is recognized as an effective strategy for socio-economic development of countries and its development can play an important role in creating sustainable employment, reducing environmental problems. The main purpose of this study is to investigate the challenges of green entrepreneurship in crisis: recycling of household waste and waste left in the city of masks, gloves and paper towels used in the corona crisis. The present research is of the type of applied purpose and based on the nature in the qualitative research group. In this study, using targeted sampling methods and snowballs, with 18 experts in this field, including: managers and experts of Kermanshah Municipality, managers and experts of the Crisis Management Headquarters in Kermanshah and managers and experts of Kermanshah Recycling Company in Kermanshah has been in-depth and semi-structured interviews Was done. The main criterion for determining the sample size was theoretical saturation. In order to evaluate the validity of the research, the methods of "triangulation of the research team", "long-term involvement", "selection of appropriate samples", "simultaneous data collection and analysis" and "review of contributors" were used. In the data analysis stage, the entire content of the messages obtained from the interviews, after being handwritten, was read and examined many times and the initial codes or open codes were extracted from them. In total, based on the final findings of the open source code and The concepts and categories obtained were categorized into 10 general groups (6 categories on challenges and 4 categories on solutions). There are 4 categories in the solutions section: education, culture and awareness raising, socio-economic institutionalization, managerial effectiveness, supportive and legal services, and monitoring effectiveness.

Keyword

Entrepreneurship, Green Entrepreneurship, Green Entrepreneurship Challenges, Crisis, Waste, Corona Virus

1. M. Sc. Entrepreneurship (New Business Orientation), Razi University of Kermanshah, Iran (*Corresponding Author: zohre.felegari.en@gmail.com).